

Τι προσφέρει ο μοναχισμός;

Ιερομόναχος Ιουστίνος.

Μοναχισμός.

Μερικοί εκφράζουν μεγάλο σκεπτικισμό: «Δεν είναι προτιμότερο να βγουν οι μοναχοί να υπηρετήσουν ποικιλότητα τον άνθρωπο, ακόμη και σαν νοσοκόμοι, ας πούμε; Τι προσφέρει ο μοναχισμός στην κοινωνία»;

Το πολυσυζητημένο και πολυθρύλητο δίλημμα: Η Μάρθα ή η Μαρία; (Λουκ. 10.38-42) Ο «πρακτικός» προσανατολισμός ή ο «θεωρητικός»;

Ο μοναχισμός δεν είναι φυγοπονία και απόδραση. Το γνωρίζουν όλοι που φιλοξενήθηκαν έστω και ένα μόνο εικοσιτετράωρο σε μοναστήρι και έχουν παρακολουθήσει το πρόγραμμά του. Πολύ προτού χαράξει, οπότε αρχίζει η προσευχή, μέχρι τη νύχτα οι πατέρες βρίσκονται σε «εργασία» πνευματική ή σε εργασία χειρωνακτική.

Και να πούμε μιαν αλήθεια: Το εσωτερικό έργο, η αυτοεξέταση και αυτοκριτική, το «ένδον σκάπτε» (που συνιστούσε ο φιλόσοφος αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος), είναι πολύ πιο κοπιαστικό και επίμοχθο από το σωματικό

σκάψιμο. Προκρίνει κανείς να σκάβει με αξίνα μέσα στον ήλιο λουσιμένος στον ιδρώτα, παρά να σκάβει μέσα του, κλεισμένος στο κελλί του, στο «χαλκείο» δηλαδή σιδηρουργείο (Μέγα Γεροντικό Πανοράματος Α' 378) μόνος με το «υποχθόνιο» αγρίμι, τον εαυτό του και «παλαιόν άνθρωπον» (Εφ. 4.22), και να ξετρυπώνει φίδια και να θηριομαχεί.

Είναι τρομακτική η μοναξιά, η μόνωση ορθότερα, το να μείνει κανείς μόνος με τον εαυτό του. Έτσι ο άνθρωπος κοιτάζει πώς να διασκεδάσει. Διασκέδαση σημαίνει διασκόρπισμα δηλαδή το αντίθετο από το μάζεμα στον εαυτό του προς επισκόπηση και έλεγχο των σκοτεινών άντρων, όπου κρύβονται οι νοητοί ληστές και κακοποιοί.

Διασκέδασμα ακριβώς είναι και η τρέχουσα νοοτροπία, το να θέλει το σύγχρονο καταναλωτικό άτομο να βλέπει αισθητή, εξωτερική δραστηριότητα: «Τι έκανες σήμερα»; Ή, για να εκφρασθούμε με την ωμή κυνική γλώσσα, «Πόσα έβγαλες σήμερα»;

Να το κριτήριο που καταξιώνει τη δράση. Και το άγχος πληθαίνει, αφού πληθαίνει αδηφάγα η όρεξη για περισσότερα χρήματα, οπότε ο ευρωλάτρης φιλάργυρος και φίλαυτος σφιχταγκαλιάζει το άγχος, ώστε μετά ζητάει «διασκεδάσεις».

Οπωσδήποτε ο μοναχός δεν εργάζεται και δεν πορεύεται πάνω σε αυτή τη γραμμή, με αυτή την πυξίδα, οπότε και δεν γίνεται καταληπτός από τη μάζα. Εργάζεται πάνω στον χαρακτήρα του για να τον προσφέρει όμορφα σμιλεμένο στον Θεό. Ψάχνει για το ένα, που «εστι χρεία» (Λουκ. 10.42), ενώ ο όχλος κυνηγάει όλα τα άλλα πλην τούτου. Έχει βρει τον καλό και «πολύτιμον μαργαρίτην», ώστε «απελθών πέπρακε πάντα όσα είχε και ηγόρασεν αυτόν» (Ματθ. 13.45-46).

Μα αυτό είναι το ένα σκέλος. Η υπόθεση θα χώλαινε, θα κούτσαινε απελπιστικά, αν είχε ένα μόνο σκέλος. Αλλοίμονο αν ο μοναχός ζούσε «εγω-αποκλειστικά», αν έλεγε «Εγώ να σωθώ και δεν μου καίγεται καρφή για τους άλλους. “γαία πυρί μειχθήτω”, τσιμέντο να γίνουν». Όχι! Τούτο το φρούτο είναι της απέναντι όχθης.

Μεγάλο πράγμα, ωφελιμότατο για τον κόσμο, αποτελεί η προσευχή του μοναχού υπέρ των πάντων. Μα μεγάλο πράγμα και ο σφαιρικός προσωπικός αγιασμός του. Υψούμενος υψώνει και το συλλογικό επίπεδο της κοινωνίας, σιωπηρά, χωρίς τυμπανοκρουσίες. Λίγο αλάτι στο πιάτο νοστιμίζει όλο το

φαγητό – «Υμείς εστε το άλας της γης» (Ματθ. 5.13). Κάτω από τέτοιο πρίσμα πρέπει να νοήσουμε τη γνώμη του Σύρου Ισαάκ σύμφωνα με την οποία «όποιος στενάζει μian ώρα υπέρ της ψυχής του είναι καλύτερος από όποιον ωφελεί όλο τον κόσμο με τη θωριά του [ή με τη θεωρητική διδασκαλία του]» (Ασκητικά Λόγος 34 Περί μετανοιών... σελ. 153).

Μόνο ένας επιπόλαιος μπορεί να πει «Τι προσφέρει το αλεξικέραυνο, έτσι που στέκεται άπραγο και άεργο»; Ο συνεπής ασκητής είναι το αλεξικέραυνο, ο ανασχετικός παράγοντας των κεραυνών της θείας οργής! Τη νύχτα που αγρυπνεί δεόμενος, ενώ οι άλλοι κοιμούνται το λιγότερο, αν δεν αμαρτάνουν κυλιόμενοι στον βούρκο της ασελγείας ή επιδιδόμενοι σε κλοπές και ποικίλα κακουργήματα διαφορετρόπως, αυτός ικετεύει τον Θεό μαζί με τον πονετικό γεωργό της παραβολής: «Κύριε, άφες αυτήν [τη σαν άκαρπη συκή, σαπρόφυτο γη] και τούτο το έτος... καν μεν ποιήση καρπόν· ει δε μήγε, εις το μέλλον εκκόψεις αυτήν» (Λουκ. 13.6-9). Ικετεύει τη νύχτα, κρυφά και μακριά από εμφανίσεις και διασαλισμούς – «η ζωή υμών κέκρυπται συν τω Χριστώ» (Κολ. 3.3). Το μαργαριτάρι δημιουργείται μυστικά μέσα στο όστρακο και μάλιστα μέσα στα βάθη, στην άβυσσο, την ώρα που οι κακοποιοί βυσσοδομούν, είπαμε.

Το αψευδές στόμα του Κυρίου είχε βεβαιώσει τον Αβραάμ ότι και δέκα έστω δίκαιοι θα ήσαν αρκετοί για να μη καταστραφούν τα Σόδομα και η Γόμορρα και τα περίχωρά τους (Γεν. 18.20-33). Και ας μην έλεγαν ή έκαναν τίποτε εμφανώς· έφθανε μόνο που θα ήσαν θεάρεστοι. Το πόσο βαριά ζυγίζει ο άνθρωπος του Θεού και τι ρόλο παίζει! Εξηγούμαστε:

Αφού ο Αβραάμ φιλοξένησε εκείνους τους τρεις μυστηριώδεις αγγέλους, την Αγία Τριάδα ή τουλάχιστον τον συμβολισμό της Αγίας Τριάδος, και όταν σηκώθηκαν να πορευθούν στα Σόδομα και την Γόμορρα για να τα καταστρέψουν λόγω της διαφθοράς τους, ο Αβραάμ που τον έκαιγε η στοργή για τον ανεψιό του Λώτ που ζούσε εκεί ρώτησε και διαμείφθηκαν περίπου τα εξής:

- Μήπως θα συνεξολοθρεύσεις τον δίκαιο με τον ασεβή; Αν είναι πενήντα δίκαιοι στην πόλη θα τους καταστρέψεις μαζί με όλη την πόλη;
- Όχι, θα την αφήσω προς χάριν τους.

– Συγχώρησέ με, Κύριε, που σου μιλώ ενώ είμαι “χώμα και στάχτη”. Αν ελαττωθούν σε σαράντα;

– Και πάλι δεν θα καταστρέψω την πόλη.

– Μην οργισθείς, Κύριε, συνέχισε δειλά-δειλά ο Αβραάμ. Αν βρεθούν τριάντα;

– Δεν θα την καταστρέψω χάριν των τριάντα.

– Και αν είναι είκοσι;

– Δεν θα την καταστρέψω.

– Τελευταία φορά τολμώ: Αν βρεθούν δέκα;

– Δεν θα καταστρέψω την πόλη χάριν των δέκα.

Αλλά ούτε δέκα δεν υπήρχαν. Ήσαν μόνο ο Λώτ, η σύζυγός του και οι δύο κόρες του, και γι’ αυτό όταν αυτοί βγήκαν, ο Θεός κατάστρεψε την τότε ευφορότατη περιοχή που μέχρι σήμερα είναι φοβερή έρημος, και η Νεκρά Θάλασσα (Γεν. 18.1-19.15).

Ποιος ξέρει αν οι χριστιανοί δεν είναι ακριβώς αυτοί οι δέκα; Μήπως άρα οι λίγοι αναλογικά ευσεβείς, όπως μάλιστα οι μοναχοί, συμποσούν ακριβώς τούτους τους ελαχίστους, και συγκρατούν την ύπαρξη της υψηλίου; Μήπως είναι το αντίβαρο στα μάτια του Θεού; Μήπως ο μοναχισμός αποτελεί και ενσαρκώνει τον ένα που αναζητείται στο βιβλίο του Ιερεμία; «Περιτρέξτε στις οδούς της Ιερουσαλήμ και δείτε και γνωρίστε και ζητείστε στις πλατείες της, εάν βρείτε άνδρα, αν πράττει το δίκαιο και επιζητάει [και επιδιώκει] αξιοπιστία· και θα είμαι ίλεως σε αυτούς”, λέει ο Κύριος» (5.1).

Ο μοναχός αγαπάει τον πλησίον και σύνολο το γένος μας και σύνολη την Κτίση. Η φλογερή αγάπη του δεν αποτελεί λεκτικό πυροτέχνημα, χλιαρό έμπλαστρο και αποκοιμιστικό νανούρισμα της συνειδήσεώς του· δεν είναι επιδερμική. Τον καίει και τον τρώει. Και λυώνει στην προσευχή υπέρ των ασθενών, των αθέων, των αιρετικών και των πολύμορφα εμπερίστατων, – υπέρ «του σύμπαντος κόσμου».

Οι όσιοι μερικές φορές εκβίαζαν... τον Θεό! «Δεν θα πιω νερό, δεν θα φάω, δεν θα σταματήσω να στέκομαι στην προσευχή, ώσπου να ελεήσεις το τάδε ταλαίπωρο πλάσμα Σου». Και ο Θεός γιάτρευε τον άρρωστο ή τον δαι-

μονισμένο που είχαν κουβαλήσει στον δούλο Του, και γενικά έλυne το πρόβλημα για το οποίο εκείνος Τον ικέτευε – δεν άντεχε να βλέπει τον άγιο να δεινοπαθεί. Έτσι ο αββάς Σισώης «αφού σηκώθηκε άπλωσε τα χέρια του στον ουρανό λέγοντας: “Ο Θεός, θέλεις δεν θέλεις, δεν θα Σε αφήσω εάν δεν τον θεραπεύσεις”. Και ευθύς θεραπεύθηκε» (Γεροντικό 12). Τι κόπο προϋποθέτει η προσευχή, και ας είναι κρυμμένος από τα μάτια των αδαών!

Ιερομόναχος Ιουστίνος.

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>